

Przepisy wstępne KPK

[art. 1–23 KPK]

Kodeks postępowania karnego jest aktem prawnym regulującym działania uczestników procesu karnego, którego celem jest rozstrzygnięcie, czy naruszono prawo karne materialne. Przepisy dotyczące prawa karnego, w tym procesu karnego, zapisano w Konstytucji RP. Fundamentalne znaczenie ma art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia swej sprawy – bez nieuzasadnionej zwłoki – przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Sądom i Trybunałom poświęcono Rozdział VIII Konstytucji RP. Z przepisów w nim zawartych wynika m.in., że **postępowanie sądowe** jest co najmniej **dwuinstancyjne**, a ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają **odpowiednie ustawy** (art. 176 ust. 1 i 2 Konstytucji RP).

Zasady i cele

postępowania karnego

Zgodnie z KPK postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów tego kodeksu. **[art. 1 KPK]** Rozstrzygnięcie o odpowiedzialności karnej za popełnienie przestępstwa nie może więc nastąpić w innym postępowaniu.

Ukaranie za kolizję drogową (wykroczenie z art. 86 § 1 KW) nie pozwala na stwierdzenie, że sprawca ponosi odpowiedzialność karną za wypadek drogowy z obrażeniami (przestępstwo z art. 177 § 1 KK).

ZASADA I CEL	TREŚĆ
Prawo do sądu	każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd [art. 45 ust. 1 Konstytucji RP]
Trafna reakcja karna (zasada sprawiedliwości)	<p>sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności</p> <p>Doktryna wskazuje, że z zasady sprawiedliwości można wysunąć następujące założenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nikt niewinny nie powinien ponieść odpowiedzialności • nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności większej, niż na to zasłużył • nikt winny nie powinien ująć odpowiedzialności • nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności mniejszej niż na to zasłużył <p>(za: M. Cieślak, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Warszawa 1984)</p>
Realizacja prawa karnego materialnego – zwalczanie przestępczości, funkcja prewencyjna i wychowawcza	trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa w taki sposób, aby osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego; [art. 2 § 1 pkt 2 KPK] sygnalizacja uchybień w działaniu instytucji [art. 19 KPK] oraz pełnomocnika, [art. 20 KPK] informowanie o postępowaniu karnym innych organów, [art. 21 KPK] zapobieganie demoralizacji nieletnich [art. 23 KPK]
Ochrona interesów pokrzywdzonego	uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności [art. 2 § 1 pkt 3 KPK]
Szybkość postępowania	rozstrzygnięcie sprawy powinno nastąpić w rozsądnym terminie [art. 2 § 1 pkt 4 KPK, art. 45 ust. 1 Konstytucji RP]
Udział czynnika społecznego	w granicach określonych w ustawie postępowanie karne odbywa się z udziałem czynnika społecznego [art. 3 KPK, art. 182 Konstytucji RP] , tj. z udziałem sędziów niezawodowych – ławników

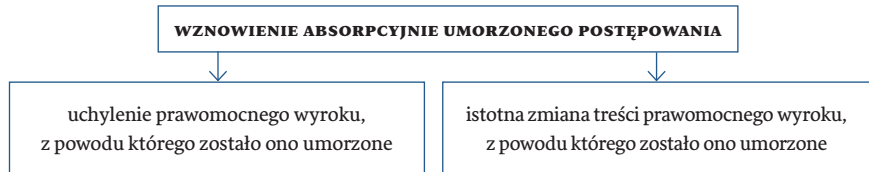
<p>Prawda materialna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne [art. 2 § 2 KPK] • w orzecznictwie wskazuje się, że: „Przez prawdziwe ustalenie faktyczne rozumie się ustalenie, które zostało udowodnione. Udowodnienie zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzonemu jest niemożliwy lub wysoce nieprawdopodobny.” (wyr. SA w Gdańsku z 30.12.2010 r., II AKa 280/10, KZS 2011, Nr 9, poz. 86)
<p>Obiektywizm</p>	<p>organy prowadzące postępowanie karne są zobowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego [art. 4 KPK]</p>
<p><i>In dubio pro reo</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego • należy dążyć do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a dopiero w razie niemożności usunięcia istniejących wątpliwości – rozstrzygnąć je na korzyść oskarżonego; w toku postępowania sąd <i>de facto</i> zastępuje zarówno obrońcę, jak i oskarżyciela [art. 5 § 2 KPK]
<p>Domniemanie niewinności</p>	<p>oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem [art. 5 § 1 KPK, art. 42 ust. 3 Konstytucji RP]</p>
<p>Prawo do obrony</p>	<p>oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć [art. 6 KPK, art. 42 ust. 2 Konstytucji RP]</p>
<p>Swobodna ocena dowodów</p>	<p>organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego [art. 7 KPK]</p>
<p>Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego</p>	<p>sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu (art. 8 § 1 KPK), jednak prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są wiążące [art. 8 § 2 KPK]</p>
<p>Działanie z urzędu (zasada oficjalności)</p>	<p>organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności z urzędu, chyba że ustawa uzależnia je od wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo od zezwolenia władzy [art. 9 § 1 KPK]</p>

<p>Legalizm</p>	<p>organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia – o czyn ścigany z urzędu [art. 10 § 1 KPK]</p> <hr/> <p><i>UWAGA! Przeciwnieństwem zasady legalizmu jest zasada oportunistu, której przykładem w KPK jest umorzenie absorpcyjne [art. 11 KPK]</i></p>
<p>Skargowość</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wszczęcie postępowania sądowego następuje na żądanie uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu [art. 14 § 1 KPK] • oskarżyciel publiczny może cofnąć akt oskarżenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej • w toku przewodu sądowego przed sądem I instancji cofnięcie aktu oskarżenia dopuszczalne jest jedynie za zgodą oskarżonego • ponowne wniesienie aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn jest niedopuszczalne [art. 14 § 2 KPK]
<p>Jawność (wewnętrzna – dla stron postępowania – i zewnętrzna – dla osób postronnych)</p>	<p>„(...) każdy ma prawo do (...) jawnego rozpatrzenia jego sprawy, a wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.” [art. 45 Konstytucji RP, art. 355 KPK – publiczność rozprawy]</p>
<p>Lojalność procesowa</p>	<p>obowiązek pouczenia uczestników postępowania o ciężących prawach i obowiązkach przez organ postępowania – brak takiego pouczenia lub mylne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania lub innej osoby, której to dotyczy; [art. 16 § 1 KPK] jeżeli uczestnikiem postępowania jest osoba, która nie ukończyła 18 lat, lub osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, sposób pouczenia powinien być dostosowany do jej wieku, stanu zdrowia i stanu rozwoju umysłowego [art. 16 § 3 KPK]</p>
<p>Ustność</p>	<p>rozprawa odbywa się ustnie [art. 365 KPK]</p>

II. Umorzenie absorpcyjne [art. 11 KPK]

Postępowanie w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 5 można umorzyć, jeżeli orzeczenie kary wobec oskarżonego byłoby niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia.

PRZYKŁAD: Jeżeli sprawca odbywa karę 25 lat pozbawienia wolności za zabójstwo, niecelowe jest postępowanie karne przeciwko niemu w sprawie o sfałszowanie podpisu z art. 270 § 1 KK.

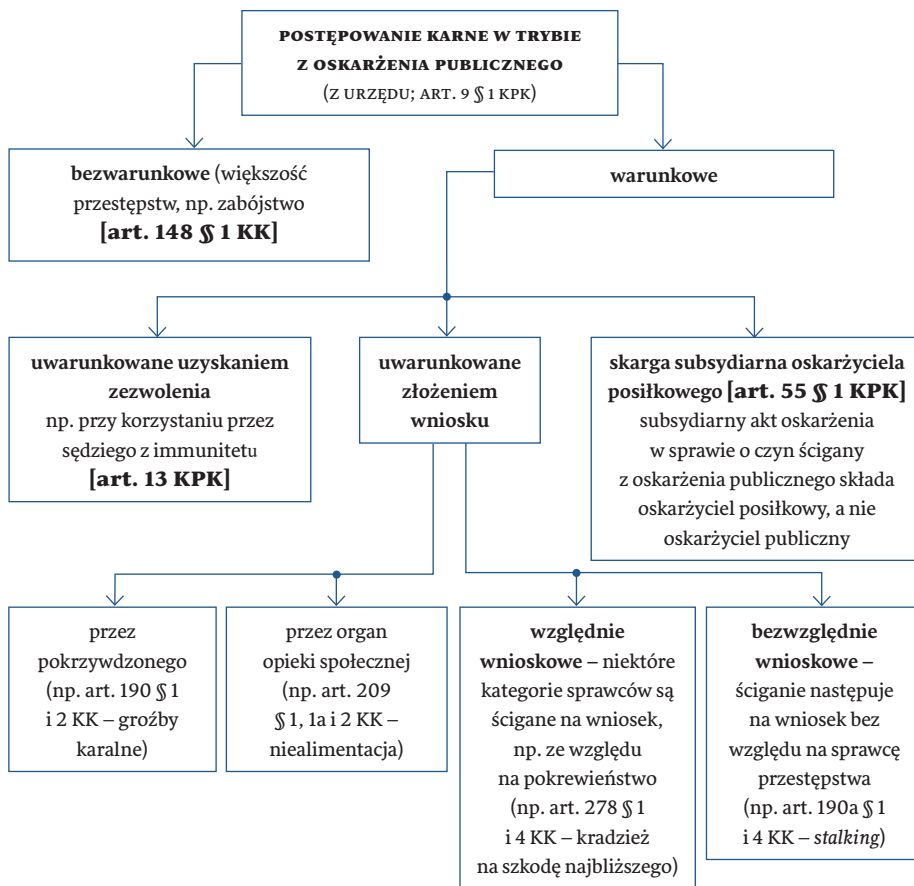

Jeżeli kara za inne przestępstwo nie została prawomocnie orzeczona, postępowanie można zawiesić. **Zawieszone** postępowanie należy umorzyć albo podjąć **przed upływem 3 miesięcy** od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie o inne przestępstwo, z powodu którego zawieszono postępowanie.

III. Inicjowanie postępowania karnego

Postępowanie karne może toczyć się w trybie z:

- oskarżenia publicznego, tj. z urzędu; [art. 9 § 1 KPK]
- oskarżenia prywatnego, tj. akt oskarżenia składa oskarżyciel prywatny. [art. 59 § 1 KPK]

Uzyskanie wniosku o ściganie należy do:

- oskarżyciela;
- do sądu – jeżeli powodem uzyskania wniosku jest wyłącznie uprzedzenie przez sąd stron o możliwości zakwalifikowania czynu według innego przepisu prawnego, przewidującego ściganie na wniosek (np. przekwalifikowanie czynu z art. 207 § 1 KK na czyn z art. 190 § 1 KK).

UWAGA! Wniosek może być cofnięty:

- w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora,
- w postępowaniu sądowym:

- **za zgodą sądu** – aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej (jest to nowość w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym, który umożliwił cofnięcie wniosku do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego);
- w sprawach, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, **cofnięcie wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego jest skuteczne**, jeżeli nie sprzeciwi się temu oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu.

Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.

W sprawie o przestępstwo z art. 190 § 1 KK (groźby karalne) można wszcząć i prowadzić postępowanie pomimo niezłożenia wniosku o ściganie, jeżeli zachodzi duże prawdopodobieństwo, że niezłożenie wniosku wynika z obawy pokrzywdzonego przed odwetem albo jeżeli przemawia za tym interes społeczny. W takim przypadku postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia toczy się z urzędu. [art. 12 § 4 KPK]

ROZDZIAŁ

IV.

Obowiązki Policji i innych organów postępowania karnego [art. 15 KPK]

Policja i inne organy w zakresie postępowania karnego:

- wykonują polecenia sądu, referendarza sądowego i prokuratora;
- prowadzą śledztwo lub dochodzenie w granicach określonych w ustawie pod nadzorem prokuratora.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe są obowiązane w zakresie swego działania do **udzielania pomocy** organom prowadzącym postępowanie karne w terminie wyznaczonym przez te organy. Również osoby prawne, a także jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (inne niż instytucje samorządowe i państwowe) oraz osoby fizyczne są do tego zobowiązane, jeżeli bez ich pomocy przeprowadzenie czynności procesowej jest niemożliwe albo znacznie utrudnione (np. udział w okazaniu osób).

Przesłanki procesu karnego

[art. 17 KPK]

W doktrynie i orzecznictwie dokonuje się wielu różnych podziałów przesłanek procesu karnego, czyli warunków dopuszczalności procesu karnego:

Przykładowe przesłanki procesu karnego:

- ze względu na sposób ich funkcjonowania: **przesłanki dodatnie** (np. pod sądność, istnienie stron) i **przesłanki ujemne** (np. zawistość sprawy, przedawnienie);
- **przesłanki materialne** (od których zależy odpowiedzialność karna, np. kontratytypy) i **przesłanki formalne** (od których zależy jedynie sam proces karny, np. immunitety procesowe);
- **przesłanki bezwzględne** (sytuacje, które uzależniają prowadzenie procesu w każdym układzie procesowym, np. powaga rzeczy osądzonej) i **przesłanki względne** (stany prawne uzależniające proces w określonym układzie procesowym, np. brak zezwolenia na ściganie; jest to przeszkoda procesowa usuwalna, gdyż postępowanie może się toczyć w razie uzyskania zezwolenia na ściganie, np. przez uchylenie immunitetu).

Kodeks postępowania karnego przewiduje, że nie wszczyna się postępowania, a już wszczęte umarza ze względu na:

- **brak podstaw faktycznych** – czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia;
- **brak przestępności czynu** – czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego (np. brak znamienia wprowadzenia w błąd przy oszustwie z art. 286 § 1 KK) albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa (np. obrona konieczna, art. 25 KK);
- **znikomą społeczną szkodliwość czynu** (art. 1 § 2 KK w zw. z art. 115 § 2 KK);
- **niepodleganie sprawcy karze wynikające z ustawy** (np. art. 15 § 1 KK – niepodleganie karze za usiłowanie popełnienia przestępstwa przy dobrowolnym odstąpieniu od dokonania);
- śmierć oskarżonego;
- przedawnienie karalności (art. 101 KK);

- **powagę rzeczy osądzonej (*res iudicata*)** – postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone – oraz **zawisłość sprawy** – toczy się wcześniej wszczęte postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby;
- **niepodleganie sprawcy orzecznictwu polskich sądów karnych** – gdy sprawca posiada immunitet materialnoprawny uchylający karalność przestępstwa (np. immunitet poselski określony w art. 105 ust. 1 Konstytucji RP);
- **brak skargi uprawnionego oskarżyciela** (np. wniesienie aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego mimo niewyczerpania drogi określonej w art. 55 § 1 KPK w zw. z art. 330 § 1 KPK);
- **brak wymaganego zezwolenia na ściganie** (np. immunitety procesowe sędziego, prokuratora; prowadzenie postępowania karnego jest możliwe po zezwoleniu przez sąd dyscyplinarny) lub **brak wymaganego wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej** (np. przy art. 190 § 1 KK), chyba że ustawa stanowi inaczej (np. jeżeli poseł dobrowolnie zrzeka się immunitetu procesowego);
- **inną okoliczność wyłączającą ściganie** (np. abolicja, tzn. zaniechanie ścigania pewnej kategorii przestępstw np. ze względów politycznych).

[art. 17 KPK]

Istnienie okoliczności określonych w art. 17 § 1 pkt 4–6 KPK (ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze, przedawnienie karalności, śmierć oskarżonego) **nie wyłącza postępowania w przedmiocie przypadku**, o którym mowa w art. 45a § 2 KK (jeżeli zebrane dowody wskazują, że w razie skazania zostałyby orzeczoney przypadek, sąd może go orzec także w razie śmierci sprawcy, umorzenia postępowania z powodu jego niewykrycia, a także w przypadku zawieszenia postępowania w sprawie, w której nie można ująć oskarżonego albo oskarżony nie może brać udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby) oraz art. 43a KKS.

Wyrokiem z 17.7.2018 r. TK uznał, że art. 17 § 1 KPK jest niezgodny z Konstytucją RP w zakresie, w jakim nie czyni aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego (K 9/17, Dz.U. z 2018 r. poz. 1387).

Czyn stanowiący wykroczenie

[art. 18 oraz art. 400 § 1 KPK]

W toku postępowania karnego może okazać się, że czyn stanowi wykroczenie. Wówczas:

- jeżeli czyn stanowi wykroczenie, odmawiając wszczęcia postępowania lub umarzając je, **prokurator przekazuje sprawę Policji** w celu wystąpienia z wnioskiem o ukaranie do właściwego sądu; prokurator może sam wystąpić z takim wnioskiem;
- jeżeli po rozpoczęciu przewodu sądowego ujawni się, że czyn oskarżonego stanowi wykroczenie (np. nie kradzież według art. 278 § 1 KK, lecz kradzież według art. 119 § 1 KW), nie przekazując sprawy właściwemu sądowi sąd rozpoznaje ją w tym samym składzie, stosując w dalszym jej toku przepisy KPW.

Jeżeli w postępowaniu przed sądem w sprawie o wykroczenie sąd stwierdzi, że czyn zabroniony może stanowić przestępstwo, to wówczas umarza postępowanie, ponieważ w postępowaniu w sprawach o wykroczenia nie można orzekać o odpowiedzialności karnej za przestępstwo.

Zawieszenie postępowania

[art. 22 KPK]

Przesłanką zawieszenia postępowania (zarówno przygotowawczego, jak i sądowego) jest **długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania**. [art. 22 KPK]

Ustawodawca wskazuje przykładowo, że chodzi o niemożność ujęcia oskarżonego albo niemożność brania udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby. Wówczas postępowanie zawiesza się na czas trwania przeszkody. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania przysługuje zażalenie.

W postanowieniu z 14.10.2015 r. (I KZP 10/15; Legalis) SN przyjął następujące stanowisko:

„Za długotrwałą przeszkodę uniemożliwiającą prowadzenie postępowania może być uznany stan niepewności co do treści normatywnej prawa unijnego, jakie sąd ma zastosować w rozpatrywanej sprawie i potrzeba usunięcia tych wątpliwości, do czego wyłączną kompetencję posiada TS UE. Pod pewnymi warunkami oczekiwanie na usunięcie tych wątpliwości może być też uzasadnione wówczas, gdy procedura prejudycjalna nie została zainicjowana przez sąd oczekujący. Możliwa jest zatem taka wykładnia art. 22 KPK, zgodnie z którą może on służyć do wstrzymania toku procesu w celu realizacji przewidzianego prawem wyjątku od zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego. Wobec tego może mieć zastosowanie do wstrzymania toku procesu w oczekiwaniu na orzeczenie TS UE wydane w innej sprawie, ale wiążącej sąd w postępowaniu zawieszonym. Z tych też względów art. 22 KPK należy poddać wykładni rozszerzającej i uznać, że stanowi on podstawę prawną do zawieszania postępowań karnych w celu wystąpienia z pytaniem prawnym do TK lub pytaniem prejudycjalnym do TS UE”.

Inne przykłady przesłanek zawieszenia postępowania:

- w przypadku możliwości umorzenia absorpcyjnego; **[art. 11 § 2 KPK]**
- w razie śmierci oskarżyciela prywatnego w celu umożliwienia osobom najbliższym wstąpienia w prawa zmarłego; **[art. 61 § 1 KPK]**
- wystąpienie przez sąd do TK z pytaniem prawnym co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją RP, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem;
- prokurator lub sąd mogą zawiesić postępowanie wobec osoby uzależnionej od narkotyków do czasu zakończenia leczenia, rehabilitacji lub udziału w programie edukacyjno-profilaktycznym. **[art. 72 ust. 1 NarkU]**

W razie istnienia podstaw orzeczenia przepadku określonych w art. 45a § 2 KK lub art. 43a KKS, po uprawomocnieniu się postanowienia o zawieszeniu postępowania sąd orzeka w przedmiocie przepadku z urzędu,

a w postępowaniu przygotowawczym – na wniosek prokuratora. Jeżeli oskarżony nie ma obrońcy, do udziału w postępowaniu dotyczącym przypadku wyznacza się obrońcę z urzędu.

Na postanowienie w przedmiocie przypadku przysługuje zażalenie.

ROZDZIAŁ

VIII.

Mediacja

[art. 23a KPK]

Mediacja jest środkiem sprawiedliwości naprawczej służącym stronom do osiągnięcia porozumienia w zaistniałym konflikcie i doprowadzenia np. do uzyskania szybkiego zadośćuczynienia lub odszkodowania przez pokrzywdzonego. Z kolei dla oskarżonego może mieć znaczenie dla wymiaru kary bądź możliwości warunkowego umorzenia postępowania.

[art. 23a KPK]

Organ uprawniony do skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego	sąd lub referendarz sądowy
Zainicjowanie postępowania mediacyjnego w postępowaniu przygotowawczym	prokurator lub inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze
Pouczenia o mediacji	obowiązek poinformowania o celach i zasadach postępowania mediacyjnego, w tym o treści art. 178a KPK (zakaz przesłuchania mediatora co do faktów, o których dowiedział się podczas mediacji)
Mediator	instytucja lub osoba do tego uprawniona

Wyłączenia co do osoby mediatora	<ul style="list-style-type: none"> osoba, co do której w sprawie zachodzą okoliczności określone w art. 40 i 41 § 1 KPK czynni zawodowo sędziowie, prokuratorzy, asesorzy prokuratorscy, a także aplikanci wymienionych zawodów, ławnicy, referendarze sądowi, asystenci sędziego, asystenci prokuratora funkcjonariusze instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw – dojdzie zatem do zawężenia osób wyłączonych od mediacji art. 42 KPK (tryb wyłączenia) stosuje się odpowiednio
Udostępnienie akt sprawy	w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego
Czas trwania	do 1 miesiąca
Sposób prowadzenia mediacji	bezzstronnie i poufnie
Zakończenie mediacji	po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego mediator sporządza sprawozdanie z jego wyników; załącza się do niego ugodę podpisaną przez oskarżonego, pokrzywdzonego i mediatora, jeżeli ta została zawarta (nadaje się jej klauzulę wykonalności)

Pytania kontrolne Nr 1

1. Swobodna ocena dowodów polega na:
  - a) ocenie dowodów przez sąd bez obowiązku dowodzenia słuszności swej oceny,
  - b) kształtowaniu przez sąd swych przekonań na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego,
  - c) niemożności uznania dowodów, które nie są oznaczone przez ustawę.

2. Podstawą umorzenia postępowania karnego jest:

- a) stwierdzenie przez sąd, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
- b) stwierdzenie przez organ postępowania karnego, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
- c) stwierdzenie przez organ postępowania karnego, że społeczna szkodliwość czynu jest nieznaczna.

3. Umorzenie absorpcyjne może zostać zastosowane:

- a) gdy w toku postępowania karnego okaże się, że czyn stanowi wykroczenie,
- b) jeżeli w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 5 orzeczenie wobec oskarżonego kary byłoby niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia,
- c) w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 3 w każdej sytuacji, jeżeli tylko orzeczenie wobec oskarżonego kary byłoby niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, bez względu na interes pokrzywdzonego.

4. Wniosek o ściganie można cofnąć:

- a) do czasu zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej za zgodą sądu,
- b) do czasu rozpoczęcia rozprawy głównej za zgodą sądu,
- c) tylko do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego.

5. Sprawę można skierować do mediacji:

- a) z inicjatywy lub za zgodą pokrzywdzonego i oskarżonego,
- b) tylko z inicjatywy lub za zgodą pokrzywdzonego,
- c) tylko z inicjatywy lub za zgodą oskarżonego.

Sąd

[art. 24–44 KPK]

Zgodnie z Konstytucją RP, wymiar sprawiedliwości w RP sprawują:

[art. 175 ust. 1 Konstytucji RP]

- Sąd Najwyższy;
- sądy powszechne (sądy rejonowe, okręgowe i apelacyjne);
- sądy administracyjne;
- sądy wojskowe.

Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy. **[art. 176 ust. 2 Konstytucji RP]**

Właściwość sądu

[art. 24–27 oraz art. 31–39 KPK]

Sąd bada z urzędu swą właściwość, a w razie stwierdzenia swej niewłaściwości **przekazuje sprawę** właściwemu sądowi lub innemu organowi. Jeżeli sąd na rozprawie głównej stwierdza, że nie jest właściwy miejscowo lub że właściwy jest sąd niższego rzędu, może przekazać sprawę innemu sądowi jedynie wtedy, gdy powstaje konieczność odroczenia rozprawy. Na postanowienie w kwestii właściwości przysługuje **zażalenie**. **[art. 35 KPK]**

Spór o właściwość między sądami równorzędnymi rozstrzyga ostatecznie **sąd wyższego rzędu nad sądem, który pierwszy wszczął spór**. Spór o właściwość między sądem rejonowym a sądem okręgowym rozstrzyga sąd apelacyjny, a spór o właściwość między sądem apelacyjnym a innym sądem powszechnym – SN, np. spór pomiędzy Sądem Okręgowym w Bielsku-Białej i Sądem Okręgowym w Gdańsku będzie rozpoznawać Sąd Apelacyjny w Gdańsku, jeżeli to Sąd Okręgowy w Gdańsku jako pierwszy wszczął spór. Natomiast jeżeli by to Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej jako pierwszy wszczął spór, to wówczas właściwy będzie Sąd Apelacyjny w Katowicach.